

TAISTELU SODASTA – YHDYSVALTOJEN VAIKUTUS LÄNTISEEN SODAN KUVAAAN KYLMÄN SODAN JÄLKEEN¹

Kapteeni Jyri Raitasalo

”The best way to keep the peace is to redefine war on our terms.”
- *Presidenttiehdokas George W. Bush, 23.9.1999*

Kylmän sodan jälkeisellä ajalla kaikki valtiot ovat joutuneet uudelleenarvioimaan käsityksiään sodasta, puolustusopistaan ja kansallisen puolustuksen järjestelyistään. Vanhojen uhkakuvien väistyessä – tai ainakin haalistuessa – uudet uhkat ovat asettaneet uusia vaatimuksia sotilaalliselle suorituskyvylle ja muokanneet täten myös sodan ilmenemistä. Tarkasteltaessa sotaa yleisesti ja sotaan liittyviä jaettuja käsityksiä – sodan kuvaa – läntisestä² näkökulmasta, tämä kirjoitus paikantaa viisi laajaa poliittista prosessia, joita tarkastelemalla voidaan lähestyä kylmän sodan jälkeistä sotaa strategian kannalta. Valittu perspektiivi korostaa sodan ja politiikan välistä suhdetta. Tarkastelemalla sotaa valitusta poliittis-strategisesta näkökulmasta, on sotaan vaikuttavat tekniset ja taktis-operatiiviset tekijät jouduttu jättämään syrjemmälle.

Sota ymmärretään useimmiten anarkisen kansainvälisen järjestelmän pysyvänä tekijänä³. Vaikka sota manifestoituu kullekin aikakaudelle ominaisella tavallaan, on fyysistä väkivaltaa käytetty poliittisesti määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi ihmisyhteisöjen välillä vuosituhansien ajan. Sodan ilmeneminen läpi tunnetun historian ei kuitenkaan tarkoita, että se olisi ilmennyt samanlaisena universaalina tai objektiivisena tekijänä eri aikakausina. Kullekin aikakaudelle muovautuvat juuri sille tyypilliset sodankäyntimuodot ja jaetut käsitykset sodasta, sen toimeenpanosta, tarvittavasta asevoimasta ja muista vastaavista tekijöistä. Mahdollisuus erottaa sota muusta fyysisestä väkivallasta viittaa implisiittisestä jaettujen sotakäsitysten olemassaoloon⁴. Tarkastelemalla sotaa strategisesta näkökulmasta nämä jaetut sotakäsitykset – sodan kuva – muodostavat yhteyden toisaalta fyysisen väkivallankäytön ja toisaalta valtioiden ja muiden toimijoiden poliittisessä prosessissa määräytyvien tavoitteiden välille.

KYLMÄN SODAN AJAN STAATTINEN SOTAKÄSITYS

Kylmän sodan aikana käsitykset sodan luonteesta olivat laajasti yhtenevät supervaltakonfrontaation molempien pääosapuolten välillä. Sekä idässä että lännessä sota käsitettiin pääasiassa laajamittaisten tavanomaisten asevoimien välisenä mittelönä muusta yhteiskunnasta erotettavalla taistelukentällä⁵. Sodankäynnin lopputuloksen kannalta merkittävimmät seuraukset – voittajien ja häviäjien määrittäminen – käsitettiin ratkaisutaistelujen kautta. Tavanomaiseen sodankäyntiin varustauduttiin ja varauduttiin molemminpuolisen ydinpelotteen varjossa. Luonteeltaan tämä potentiaaliseen molemminpuoliseen tuhoon perustuva pelote oli tavanomaista sotaä abstraktimpi käsite ja sen voidaan katsoa muodostaneen eräänlaisen käsitteellisen viitekehyksen konventionaalisille sotatoimille ja -käsitteille. Ydinsodan mahdollisuus esti myös tavanomaisen sodankäynnin puhkeamisen ideologisen vastakkainasettelun pääosapuolten välille – itä ja länsi kohtasivat taistelukentillä sijaisotijoiden välityksellä erityisesti kolmannessa maailmassa.

Kylmän sodan ajan laajasti jaetut sotakäsitykset kumpusivat Napoleonin aikakauden sodankäyntiä havainnoineen – ja sotiin itse osallistuneen – Carl von Clausewitzin sotaan liittyvistä filosofisista näkemyksistä. Clausewitziläinen sodan filosofia⁶ tulikin tunnetuksi kylmän sodan kaudella erityisesti sodan määritelmistä äärimmäisenä välivallankäyttönä, joka ei tunne rajoja sekä erityisesti sodan instrumentaalisen luonteen korostamisena: kuten Clausewitz aikoinaan muotoili,

... ”sota ei ole vain poliittista toimintaa, vaan todellinen politiikan väline, poliittisten suhteiden hoitamisen jatkamista, sen toteuttamista toisin keinoin. Sodan erikoisominaisuudeksi jää vain sen keinojen erityinen luonne.”⁷

Clausewitziläisen käsityksen mukaisesti sota on keino muiden keinojen joukossa, tosin sen luonne ymmärretään usein sellaiseksi, ettei sota itsessään (sodankäynti) ole rationaalista. Sodan ennalta-arvaamattomuutta ja yllätyksellisyyttä on kuvattu mm. käsitteillä sodan sumu ja kitka⁸. Näillä on pyritty havainnollistamaan sotilasoperaatioiden suorittamisessa kohdattavia epävarmuustekijöitä ja yllätyksellisten tapahtumien vaikutuksia sodan (tai taistelun) lopputulokselle.

Kylmän sodan ajan sotakäsitykset perustuivat siis clausewitziläiseen sodan filosofiaan. Lisäksi sotakäsityksiä leimasi eräänlainen kaksijakoisuus. Ensinnäkin, ydinsodan vaara oli koko kylmän sodan ajan todellinen. Molemmat liittokunnat – itä ja länsi – julistivat valmiuttaan iskeä vastustajaansa ydinasein tarvittaessa, mikäli julistettu pelotepolitiikka epäonnistuisi ja sota liittokuntien välille syttyisi. Lisäksi kumpikin seurasi jatkuvasti vastapuolen-

sa toimia epäillen, projisoiden pahimmat pelkonsa viholliseensa ja tulkiten kaikki asevarusteluun liittyvät käytännön tekijät pahimman mahdollisen kehityskulun mukaisesti. Toisaalta, ydinsodan todellisuus oli kuitenkin luonteeltaan niin käsittämätön, että sen syttymistä pyrittiin kaikin keinoin välttämään. Tavanomaisen sodan todellisuus oli ydinsotaan verrattuna konkreettisempää ja helpommin käsitettävissä. Tavanomaisesta sodan analysointi muodostikin jaetun sodan kuvan pääakselin niissä arvioissa, joissa pyrittiin arvioimaan liittokuntien välisen sodan luonnetta. Ydinsota liittyi näihin analyyseihin eräänlaisena tavanomaisen sodankäynnin jatkeena.

Kylmän sodan ajan viholliskuvat idän ja lännen välillä perustuivat voimakkaaseen ideologiseen vastakkainasetteluun, joka kävi ilmeiseksi jo 1940-luvun puolivälissä. 1950-luvun alussa oltiin tilanteessa, jossa toisen sotilaallinen, poliittinen tai taloudellinen eteneminen tulkittiin vastapuolen toimesta oman olemassaolon uhkaksi. Läntisten arvioiden mukaan Neuvostoliiton ja sen hallinnassa olevan itäblokin kommunistiseen ideologiaan perustunut aggressiivinen ja hyökkäyksellinen levittäytymispolitiikka muodosti selkeän uhkan koko läntiselle kapitalistiselle maailmalle. Tästä lännessä koetusta uhkasta olivat peräisin mm. sodat Koreassa ja Vietnamissa. Lännen päämääränä ei näissä sodissa ollut ainoastaan yksittäisen valtion itsenäisyyden säilyttäminen, vaan pikemminkin kommunismin kapitalismille muodostaman uhkan sotilaallinen patoaminen.⁹

Vaikka kylmän sodan aikana ei suoranaisia sotatoimia käyty ideologisen vastakkainasettelun merkittävimpien osapuolten välillä, oli sota todellisuutta kansainvälisen järjestelmän reuna-alueilla, kehitysmaissa. Näiden alemman tason sotien syihin ja toimeenpanoon vaikutti kuitenkin usein kylmän sodan globaali luonne. Sotilaallista apua oli saatavissa lähes aina, kun jompikumpi kylmän sodan pääosapuoli koki vastakkaisen ideologian leviävän kylmän sodan päänäyttämön, Euroopan, ulkopuolella. Myös pyrkimykset oman ideologian levittämiseen kolmannessa maailmassa vallankumouksia tukemalla ja sotilasapua antamalla olivat olennainen osa kylmän sodan ajan pitkän rauhan todellisuutta.

Kylmän sodan aika ei siis ollut sodatonta aikaa, mikäli sodan ilmenemistä tarkastellaan kansainvälisessä järjestelmässä Yhdysvaltojen johtamaa länsiliittokuntaa ja Neuvostoliiton johtamaa itäblokkia laajemmin. Tosin, lähinnä kolmannessa maailmassa toimeenpannut sisällissodat, alueelliset kriisit ja sijaissodat eivät vaikuttaneet merkittävästi siihen sodan luonnetta koskevaan jaettuun ymmärrykseen, joka lännen ja idän välille muodostui kylmän sodan alkuvuosina. Sota nähtiin pääasiassa laajamittaisten mekanisoitujen asevoimien välisinä ratkaisutaistelujen sarjoina erillisellä taistelukentällä. Sotilaallista voimaa arvioitiin määrällisten indikaattorien avulla

”net assessment” -tyyppisesti laskemalla eri toimijoiden käytössä olevat divisioonat, sota-alukset, raskaat aseet, lentokoneet ja muu sodankäynnin kannalta olennainen materiaali. sodankäynnin kannalta olennainen materiaali. Sotilaallisesta voimasta tuli varsin mekaaninen käsite, eräänlainen sotilaallisen kyvyn mittari. Liittokuntien sotilaallista voimaa ja erityisesti niiden välisiä eroja pyrittiin arvioimaan matemaattisin laskutoimituksin mahdollisen sodan lopputuloksen arvioimiseksi¹⁰.

KYLMÄSTÄ SODASTA KYLMÄN SODAN JÄLKEISEEN AIKAAN

Sotaan ja sotilaalliseen voimaan liittyvät käsityksen muodostuivatkin varsin pysyviksi staattisiksi käsiterakenteiksi kylmän sodan edetessä. Nämä käsitykset olivat varsin samanlaisia molemmissa kylmän sodan leireissä ja ne heijastivat voimakkaana koettuja uhkakuvia vastakkaisen ideologian muodostaessa todellisen uhkan oman ideologian olemassaololle. 1980-luvun puolivälissä alkanut kehitys, joka johti noin puolessa vuosikymmenessä laajasti juhliittuun kylmän sodan päättymiseen, kyseenalaisti kylmän sodan ajan sodan kuvaan liittyvät käsitykset. Olihan kylmän sodan jälkeinen aika luonteeltaan erilainen kuin varsinainen kylmä sota, vaikka heti Berliinin muurin kaaduttua ja Saksojen yhdistyttyä ei niin lännessä kuin muuallakaan muodostunut selkeää kuvaa uuden aikakauden luonteesta. Tosin varsin nopeasti kylmän sodan päättymisen yhteydessä lännessä –Yhdysvaltojen johdolla – alettiin kylmän sodan jälkeistä aikaa hahmottaa uuden maailmanjärjestyksen¹¹ kautta. Koska vanha uhkakuva oli jo 1990-luvun alussa lähestulkoon hävinnyt, joutuivat kaikki kansainvälisen järjestelmän toimijat suhteuttamaan toimintansa uusien kansainvälisen politiikan suhdanteiden mukaisiksi.

Julistettu kylmän sodan päättymisen ei kuitenkaan johtanut muodollisiin päätöksiin tai sopimuksiin siitä, mitkä kansainvälisen politiikan säännöt johdattaisivat valtiot ja niiden väliset liittokunnat uudelle aikakaudelle. Valtiot ja muut kansainvälisen politiikan toimijat joutuivatkin käytännön toimillaan määrittelemään ne keskinäisiä suhteita koskevat uudet toimintalogiikat, jotka vastasivat kylmän sodan jälkeisen ajan todellisuutta. Toisin sanoen, kylmän sodan jälkeinen aika perustui voimakkaasti aiempiin toimintamenetelmiin, viholliskuviin ja sotakäsityksiin, kunnes vähä vähältä kylmän sodan jälkeinen aika tarjosi empiiristä materiaalia uusien viholliskuvien, sotakäsitysten ja toimintamenetelmien luomiseen. Kylmän sodan aika oli siis voimakkaasti mukana vaikuttamassa 1990-luvun alkupuolella, vaikka yleisesti koko kansainvälisen järjestelmän puitteissa juhliittiinkin kylmän sodan loppua ja uutta maailmanjärjestystä.

Kylmän sodan jälkeisen ajan sotia ja alemman asteen aseellista voimankäyttöä voidaankin analysoida näkökulmasta, jonka mukaisesti näillä sodilla ei ollut merkitystä ainoastaan yksittäistapauksina – kuka voitti tai hävisi ja miksi – vaan että näillä sodilla, interventioilla yms. määriteltiin uudelleen kylmän sodan jälkeisen ajan sotaa perinteisestä kylmän sodan ajan näkökulmasta poikkeavalla tavalla. Tällöin 1990-luvulla ja sen jälkeen käytyjen sotien ja alemman asteisten interventioiden voidaan käsitteellistää muuntaneen kylmän sodan ajan sotakäsitystä uuteen suuntaan. Historiallisesti sensitiivisen strategian tutkimuksen tehtäväksi voidaan tällöin antaa selvittäväksi esimerkiksi se, kuinka sotakäsitykset lännessä ovat kehittyneet ja mitkä tekijät ovat vaikuttaneet sotakäsitysten muutoksiin.

Tässä kirjoituksessa kylmän sodan päättyminen käsitteellistetään siis eräänlaisena kansainvälisen järjestelmän toimintalogiikkaan syntyneenä mahdollisuutena määritellä uudelleen sota varsin staattisen kylmän sodan ajan sotakäsityksestä poikkeavalla tavalla. Tämä sodan uudelleen määrittämisen mahdollisuus ei kuitenkaan tarkoita olettamusta siitä, että sotakäsitykset lännessä olisivat muuttuneet. Uudelleen määrittymistä viimeisen puolentoista vuosikymmenen aikana voidaan pitää pikemminkin eräänlaisena hypoteesina, jota empiirinen strategian tutkimus voi koetella.

PERSIANLAHDEN SOTA JA SODANKÄYNNIN VALLANKUMOUS

Lähes samanaikaisesti kylmän sodan päättymisen¹² yhteydessä Irak miehitti Kuwaitin ja alkoi tapahtumasarja, jonka seurauksena tammikuussa 1991 käynnistyi Persianlahden sota. Tässä sodassa olivat vastakkain noin miljoonan miehen asevoimilla varustautunut Saddam Husseinin Irak ja Yhdysvaltain johtama liittokunta, joka toimi noin puolen miljoonan sotilaan voimin. Persianlahden sota muistetaan varmasti parhaiten lähes reaaliaikaisista kuvista taistelukentältä, joissa täsmäpommit putosivat kirurgisen tarkasti kohteisiinsa. Yleisesti ilmasodankäynnin modernit asejärjestelmät, häivehävittäjät, tehostuneet tiedonsiirtojärjestelmät ja satelliittien hyödyntäminen sodankäynnissä nousivat esille vedettäessä johtopäätöksiä Persianlahden sodan opetuksista. Varsin nopeasti Persianlahden sodan päätyttyä Yhdysvalloissa alkoikin debatti sodankäynnin vallankumouksesta, joka johti uudenlaiseen tietoyhteiskuntien sodankäyntitapaan. Tämä vallankumous nähtiin varsin pitkälti teknologiavetoiseksi, mutta myös käsitteelliset ja asevoimien organisaatioon liittyvät innovaatiot nostettiin akateemis-poliittisessa sodankäynnin vallankumousta käsitelleessä debatiissa esille. Jo heinäkuussa 1991 esitettiin, että

... ”sodankäynnin luonne muuttuu. Vaikka sodankäynnin vallankumous on vielä käynnissä, sen päälinjat ovat selvillä. Teknologian vaikutus – ... – muuttaa ja on jo itse asiassa muuttanut asevoimien tavat toimeenpanna operaatioita.”¹³

Vuoteen 1995 mennessä sodankäynnin vallankumous nostettiin käsitteellisellä tasolla Yhdysvaltojen puolustusministeriön viralliseksi tutkimuskohteeksi. Tarkoituksena ilmoitettiin olevan sodankäynnin vallankumouksen aikaansaamisen selvittäminen asevoimiin liittyvien teknologisten, käsitteellisten ja organisatoristen muutosten kautta¹⁴. Paria vuotta myöhemmin, vuonna 1997, sodankäynnin vallankumouksen julistettiin virallisesti olevan Yhdysvaltojen puolustusministeriön aloite onnistuneiden sotilasoperaatioiden turvaamiseksi 21. vuosisadan sodankäynnissä¹⁵. Tämän aloitteen onnistumiseksi asevoimien käytössä olevien ase- ja johtamisjärjestelmien tulisi muodostaa järjestelmien järjestelmä, kehittyneen informaatioteknologian mahdollistaessa yksittäisten älykkäiden järjestelmien integroimisen tehokkaaksi kokonaisuudeksi¹⁶.

Noin puolessa vuosikymmenessä, Persianlahden sodasta vuoteen 1997 mennessä, käsite sodankäynnin vallankumous muuttui Yhdysvalloissa teoreettisesta keskustelusta ja sodankäynnin luonteen yleisestä kuvauksesta käytännön puolustuspolitiikkaan vaikuttavaksi ohjelmaksi ja toiminnaksi. 1990-luvun lopulla sodankäynnin vallankumous käsitettiin informaatioteknologian kehittymisen ja asevoimien toimintaperiaatteiden ja organisaatioiden muuttumisen aikaansaamaksi sodan luonteen muutokseksi. Sodankäynnin vallankumousta ei kuitenkaan enää tällöin käsitetty yleisenä objektiivisena sodan luonteen muutoksena, vaan nimenomaan Yhdysvaltojen johtamana tietoisena prosessina sodankäynnin muuttamiseksi. Toteutuessaan, sodankäynnin vallankumouksen katsottiin mahdollistavan Yhdysvaltojen sotilaallisen johtoaseman säilyttämisen ja jopa sotilaallisen etumatkan kasvattamisen muihin nähden. Tämä tietoinen sodan uudelleenmäärittely Yhdysvaltojen ehdoilla sai eksplisiittisen formulointinsa vuonna 1999, kun silloin vielä presidenttiehdokkaana toiminut George W. Bush totesi sotateknologian kehittymisen avaavan mahdollisuuden Yhdysvaltojen vaikutusvallan lujittamiseen koko kansainvälisen järjestelmän puitteissa: ”Sodan uudelleenmäärittely omilla ehdoillamme on paras tapa säilyttää rauha.”¹⁷

Lähes samanaikaisesti sodankäynnin vallankumoukseen liittyvän keskustelun muuttuessa sodan objektiivisen olemuksen kuvauksesta tietoiseksi poliittiseksi projektiksi, määriteltiin Yhdysvaltojen asevoimien ja puolustusministeriön transformaatio korkeimmaksi päämääräksi. Transformaation onnistuminen kuvattiin riippuvaiseksi sodankäynnin vallankumouksen hyödyntämisestä¹⁸. 1990-luvun lopusta lähtien sodankäynnin vallankumous

ja asevoimien transformaatio ovatkin olleet Yhdysvaltalaisessa strategisessa keskustelussa lähes synonyymejä. Erityisesti George W. Bushin hallinnon aikana transformaatio on ollut asevoimien kehittämisen johtoajatuksena. Syyskuun 11. päivän 2001 terrori-iskujen seurauksena tämä transformaatio-projekti on entisestään voimistunut. Muuttuivathan Yhdysvaltojen kokemat uhkat merkittävästi 911-tapahtuman seurauksena ja sen jälkeen julistetun terrorismin vastaisen sodan jälkeen. Transformaatio-ajatuksen vakiinnutettua asemiaan George W. Bushin hallinnon aikana, on siitä muodostunut selkeämpi poliittinen projekti ja sodankäynnin vallankumous on samassa yhteydessä palannut osittain aiempaan merkitykseensä kuvauksena sodankäynnin luonteen muuttumisesta.

Vaikka sodankäynnin vallankumous ja asevoimien transformaatio ovatkin pääasiassa Yhdysvalloissa kehitettyjä ajatuksia, ovat niiden vaikutukset rautautuneet muuallekin maailmaan, myös Eurooppaan. Erityisesti tämä näkyy Naton omaksumassa transformaatio-prosessissa¹⁹. Sen ydin on pienempien, nopeasti liikuteltavien modulaaristen joukkojen käytöstä kaukanakin omalta alueelta. Jo vuonna 1999 päätettiin Naton voimavarojen kehittämisalitteesta (Defence Capabilities Initiative, DCI), jonka tavoitteena oli muiden jäsenmaiden ja Yhdysvaltojen välisen voimavarakuulun kaventaminen. Olihan Yhdysvallat panostanut sodankäynnin vallankumouksen tutkimiseen ja hyödyntämiseen jo lähes vuosikymmenen ajan, kun esimerkiksi eurooppalaisissa jäsenmaissa sodankäynnin vallankumous oli 1990-luvun lopulla vielä lähtökuopissaan²⁰. Tämä aloite korvattiin vuoden 2002 Prahan voimavarojen kehittämissitoumuksella (Prague Capabilities Commitment, PCC), samalla kun Naton transformaatiosta päätettiin.

Naton transformaation ytimessä on nopean toiminnan joukon (Nato Response Force, NRF) perustaminen sekä transformaatio-johtoortaan (Allied Command Transformation, ACT) luominen Yhdysvaltojen asevoimien transformaatiosta vastaavan johtoortaan (Joint Forces Command, JFC) yhteyteen. Nämä molemmat aloitteet kumpuavat yhdysvaltalaisesta 1990-luvulla kehittyneestä sodankäynnin vallankumoukseen liittyvästä keskustelusta. Hyvin varustettu pieni nopean toiminnan joukko – NRF – oli alun perin Yhdysvaltojen puolustusministerin Donald Rumsfeldin ehdotus. Myös Yhdysvaltojen asevoimien transformaatiosta vastaavan kenraalin (amiraalin) nimeäminen Naton transformaatio-johtoon kuvastaa Yhdysvalloissa jo pidemmän aikaa kehittyneen sodankäynnin vallankumoukseen liittyvien ajatusten ja niihin kiinteästi kytköksissä olevan transformaation siirtämisestä muille liittolaismaille.

Myös Euroopan Unionin kehittyvä puolustusulottuvuus rakentuu pitkälti sodankäynnin vallankumoukseen liittyvän keskustelun pohjalta. Tavoitteena ei ole sodankäynnin vallankumouksen hyödyntäminen samalla tavalla (samassa mittakaavassa) kuin Yhdysvalloissa, mutta joukkojen luomisen perusteet kumpuavat sodankäynnin vallankumouksen logiikasta. Joukkojen on oltava nopeasti liikuteltavia, pienistä modulaarisista osista rakennettavia sekä teknologisesti pitkälle kehittyneillä ase- ja johtamisjärjestelmillä varustettuja. Joukkojen on oltava käytettävissä myös Euroopan alueen ulkopuolella.

Tarkasteltaessa sodankäynnin vallankumoukseen liittyvää strategista keskustelua, on mielekästä ymmärtää tämä keskustelu erityisesti yhdysvaltalaisena keskusteluna ja viime aikoina myös käytännön politiikkaa ohjaavana prosessina. Yhdysvaltojen merkittävästä sotilaallisesta asemasta johtuen on sodankäynnin vallankumouksella vaikutuksia myös muihin kansainvälisen järjestelmän toimijoihin. Erityisesti Yhdysvaltojen liittolaismaissa – esimerkiksi Euroopassa – on otettava huomioon Yhdysvaltojen asevoimien kehittämistrendit ja täten myös sen sodankäynnin vallankumouksen hyödyntämiseen tähtäävä puolustuspolitiikka. Erityisesti sotakokemuksia Persianlahdelta, Bosniasta, Kosovosta, Afganistanista ja Irakista on tulkittu sodankäynnin vallankumouksen näkökulmasta. Näissä kaikissa operaatioissa on kehittyneen teknologian vaikutus sodankäyntiin ollut merkittävä.

HUMANITAARISET INTERVENTIOT – UUSIEN SOTIEN PATOAMISTA?

Kylmän sodan päättyminen nosti nopeasti esiin uusien sotien aallon. Näissä sodissa on ollut kyse etnis-uskonnollisten ristiriitojen selvittelystä fyysistä väkivaltaa käyttämällä. Usein näitä sotia on leimannut etnisten tai uskonnollisten tekijöiden tietoinen manipulointi. Lisäksi näissä sodissa käytettävät taistelumenetelmät muistuttavat järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja sisällissotien sekoitusta pikemminkin kuin perinteistä formaalisti organisoidun asevoiman käyttöä julkituodun päämäärän saavuttamiseksi. Näitä uusia sotia on käyty kylmän sodan päättymisen jälkeen erityisesti Afrikassa, Keski-Aasiassa ja myös Euroopassa. Niiden esiintymiseen liittyy valtiokooneiston hajoaminen ja sodankäynnin yksityistyminen. Somalia, Ruanda ja Bosnia ja Kosovo ovat esimerkkejä uusien sotien esiinnoususta.²¹

Jo 1991 Persianlahden sodan yhteydessä nousi esiin tarve sotilaiden toimeenpanemien humanitaaristen tehtävien suorittamiseen. Ensimmäinen kylmän sodan jälkeinen humanitaarinen operaatio toimeenpantiinkin Persianlahden sodan jatko-operaationa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 688 pohjalta. Tällöin Yhdysvaltojen johtama liittouma aloitti humanitaarisen avun toimittamisen Pohjois-Irakin Kurdialueella huhtikuussa 1991. Ajatukset

uudesta maailmanjärjestyksestä tai sotilaallisen voiman humanitaarisesta käytöstä osoittautuivat kuitenkin varsin nopeasti ylioptimistisiksi. Uudet sodat Somaliassa ja Keski-Afrikassa (Ruanda ja Burundi), sekä epäonnistumiset näiden sotien hillinnässä ja lopettamisessa, vaimensivat nopeasti läntistä intoa humanitaaristen operaatioiden toimeenpanoon. Tämä näkyi erityisesti niissä tapauksissa, joissa interventioon mahdollisesti osallistuvien maiden kansalliset intressit eivät olleet suoranaisesti kyseessä. Vuonna 1992 YK:n pääsihteerin Boutros-Ghalin esittämä suunnitelma humanitaaristen interventioiden säännöistä ”An Agenda for Peace²²” oli käytännössä haudattu jo muutamaa vuotta myöhemmin, kun Bosnian sodan opetuksia arvioitiin.

Yltiömäisen optimismin laannuttua 1990-luvun puoliväliin mennessä on humanitaarisia interventioita kuitenkin suoritettu tilanteissa, joissa onnistumisen edellytykset vähin tappiopin on arvioitu olevan olemassa. Vaikka sota Bosniassa sai jatkua vuosia, oli vuoden 1995 Daytonin sopimuksen solmimisen taustalla Yhdysvaltojen johtama ilmapommituskampanja. Vastaavasti Nato kävi sotaa Kosovossa (ilman YK:n turvallisuusneuvoston mandaattia) ja Itä-Timorin levotonta tilannetta rauhoitettiin Australian johtamassa operaatioissa. Erityisesti Euroopassa 1990-luvun alussa puhjennut etnis-uskonnolliset konfliktit ovat olleet lännen erityisen huomion ja toimenpiteiden kohteena.²³

Tarve humanitaarisiin interventioihin syntyi kylmän sodan päättymisestä ja kansainvälisen järjestelmän luonteen muuttumisesta. Kylmän sodan aikana lähes kaikilla kansainvälisen järjestelmän tapahtumilla oli heijastusvaikutuksensa kaksinapaiseen supervaltajohtoiseen vastakkainasetteluun. Tämän kaksinapaisen järjestelmän purkautuessa ja kylmän sodan päättyessä pinnan alla kyteneet etnis-uskonnolliset syyt – ja erityisesti niiden tehokas manipulointi – saivat uuden purkautumiskanavan: laajamittaisen fyysisen väkivallan uusien sotien muodossa. Mahdollisuus humanitaarisiin interventioihin uusien sotien tukahduttamiseksi ja inhimillisen kärsimyksen estämiseksi nousi erityisesti lännessä sodankäynnin vallankumouksen mahdollistamista uusista asejärjestelmistä²⁴. Parantunut tiedonsiirtokyky, lisääntynyt tilannetietoisuus ja osumatarkkuus sekä tehostunut omasuojakyky mahdollistivat osaltaan sellaiset uudet sotilasoperaatiot, joihin kylmän sodan ajan massa-asevoimilla ei olisi kyetty tehokkaasti vastaamaan. Tämä erityisesti tilanteissa, joissa omien ja oheistappioiden minimointi on operaatioiden legitimiin toimeenpanon kannalta ensiarvoisen tärkeää. Sodankäynnin vallankumouksen ympärillä käyty keskustelu ja humanitaarisiin interventioihin liittynyt debatti olivatkin lähes koko 1990-luvun tiiviisti toisiinsa kietoutuneita läntiseen sodan kuvaan vaikuttaneita tekijöitä.

911 JA SOTA TERRORISMIA VASTAAN – PERINTEISTÄ VAI UUTTA?

Kylmän sodan päättymisen vaikutukset aseellisen voiman käytölle olivat varsin epämääräiset. Valtiot – erityisesti länsimaat Yhdysvallat johtovaltionaan - pyrkivät käsitteellistämään sotilaallista voimaa ja sotaa kylmän sodan jälkeisenä vuosikymmenenä uuden maailmanjärjestyksen, sodankäynnin vallankumouksen ja humanitaaristen interventioiden kautta. Koko 1990-luku olikin eräänlainen siirtymäkausi. Kylmä sota oli päättynyt, mutta kokoavaa ajatusta uuden aikakauden toimintalogiikasta ei syntynyt. Pikemminkin tämä logiikka muokkautui koko 1990-luvun ajan, vähä vähältä. Samalla kylmän sodan jälkeinen aika kasvoi ulos kylmän sodan aikaa leimanneista kansainvälisen järjestelmän säännöistä, ajattelumalleista ja asevoimien toimintaan liittyvistä tekijöistä. Jo pelkkä nimitys kylmän sodan jälkeinen aika kuvasi hyvin 1990-luvulla tapahtunutta asteittaista uudelleenmäärittelyprosessia: se ei niinkään kertonut uuden aikakauden ominaispiirteitä. Siitä voi vain päätellä, mitä ei enää ollut: kylmän sodan ajan säännöt olivat menettäneet tai menettämässä merkitystään²⁵.

Vuoden 2001 syyskuun 11. päivänä toteutetut terrori-iskut Yhdysvaltojen itärannikolla olivat karmaiseva muistutus nykyaikaisen siviiliteknologian tuho vaikutuksista ja epäsymmetristen menetelmien mahdollisuuksista yhä teknistyvässä globaalissa järjestelmässä. Yhdysvalloissa George W. Bushin hallinnon toimet terrori-iskujen kostamiseksi ja uusien iskujen estämiseksi artikuloitiin terrorismin vastaisen sodan muotoon. Kuten presidentti Bush asian ilmaisi:

”Syyskuun 11. päivänä vapauden viholliset julistivat sodan maallemme. ... Sotamme terrorismia vastaan alkaa Al Qaidasta, mutta se ei pääty siihen. Tämä sota ei lopu ennen kuin jokainen globaalisti toimiva terroristiryhmä on löydetty, pysäytetty ja lyöty.²⁶

Tämä [sota terrorismia vastaan] on epätavanomainen sota. Se on erilainen sota. Se ei ole sellainen sota, johon me Amerikassa olemme tottuneet.”²⁷

Tapahtumana terrorismin vastaisen sodan julistaminen poikkesi merkittävästi kylmän sodan päättymisen jälkeisestä ajasta. Siinä, missä 1990-luvulla mitään selkeää tai kokoavaa käsitystä uudesta aikakaudesta ei noussut, on Yhdysvaltojen hallinto voimallisesti pyrkinyt 911 –tapahtuman jälkeen kokoamaan koko kansainvälisen järjestelmän käyttövoimaksi terrorismin vastaisen toiminnan. Yhdysvalloissa terrorismin vastaisen sodan julistaminen on johtanut uhkakuvien, sodan kuvan sekä sotilaallisen voimankäytön määrittelyyn uudelleen²⁸. Tätä määrittelyä on pyritty levittämään globaalisti

muille valtiotoimijoille. Terrorismin vastainen sota voidaankin ymmärtää eräänlaisena pyrkimyksenä määrittellä strategisen tason sota uudelleen varsinaisten sotateimien ohessa. Määrittely ei tosin toteudu ainoastaan tämän sodan julistettujen päämäärien ja menetelmien muodossa. Terrorismin vastaisen sodan käytännön toimeenpanolla on merkittävä vaikutus siihen, kuinka perinteiset sotakäsitykset muokkautuvat ja muuntuvat keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Kaksi terrorismin vastaisen sodan ensimmäistä taistelua on käyty Afganistanissa ja Irakissa²⁹. Ne ovat toistaiseksi olleet varsin perinteisiä sotia, joihin on liittynyt varsinaisten muodollisten taistelutoimien päättymisen jälkeinen alueen miehitys-, jälleenrakennus- ja humanitaarisia tehtäviä.

Vaikka Yhdysvaltojen julistama sota terrorismia vastaan ottaa eksplisiittisesti irtioton aiemmista laajasti jaetuista läntisistä sotakäsityksistä, vaikuttavat siihen merkittävästi kylmän sodan ajalta periytyvät sotakäsitykset, asevoimat ja kansainvälisen järjestelmän normit. Esimerkiksi hyökkäys Irakiin maaliskuussa 2003 oli yleisluonteeltaan varsin perinteinen sotilasoperaatio, tosin toimeenpanon välineet olivat kehittyneet kylmän sodan vastavälineistä. Arvioitaessa terrorismin vastaisen sodan vaikutuksia sotakäsityksiin läntisestä näkökulmasta, voidaan todeta, ettei yleisesti hyväksyttyä ja laajamittaista sodan uudelleenmäärittelyä ole vielä tapahtunut. Tämä käy selkeästi ilmi monista terrorismin vastaisen sodan hyväksyttävyyteen liittyvistä argumenteista. Esimerkiksi vihollistaistelijoitten käsittely Quantanamossa tai hyökkäys Irakiin maaliskuussa 2003 ovat olleet laajan kansainvälisen kritiikin kohteena. Sotaan liittyvän kansainvälinen normisto ei olekaan – ainakaan toistaiseksi - muokkautunut ennaltaehkäisevää hyökkäyksellistä asevoiman käyttöä sallivaksi. Tässä mielessä kylmän sodan ajan historian varjo vaikuttaa yhä tänäkin päivänä lännessä jaettuun sotakäsityksiin. Onkin varsin kyseenalaista odottaa, että lyhyellä aikavälillä (yhdestä muutamaan vuoteen) olisi mahdollista saavuttaa yleisesti hyväksytty ja laajamittainen sotaan liittyvien käsitysten muutos. Jaetut käsitteelliset rakenteet – esimerkiksi läntiset sotaan liittyvät käsitykset – ovat luonteeltaan varsin pysyviä ja niissä tapahtuvat muutokset saattavat johtaa myös toimijoiden välisten suhteiden uudelleenarviointiin.

Uhkakuvien osalta terrorismin vastainen sota siirtää näkökulmaa valtiotoimijoista terroristiorganisaatioihin ja jopa yksittäisiin terroristeihin. Vaikka valtiot ovat edelleen mukana olemassa olevina ja potentiaalisina uhkina (Yhdysvallat on nimennyt mm. Pohjois-Korean, Syyrian ja Iranin), on valtiotoimijoiden rinnalle noussut uusi toimijoiden joukko. Samalla kun terrorismin vastainen sota siirtää uhkakuvia pois valtiotasolta, myös käsitys sodankäynnin luonteesta muuttuu – ainakin osittain. Valtiotoimijoiden

asevoimien väliset taistelut korvautuvat osittain pitkäkestoisella tiedusteluoperaatioiden sarjalla, joihin liittyy aseellinen voimankäyttö nopean päätöksentekoprosessin seurauksena. Kohteena voivat olla yksittäiset terroristit – lähinnä terroristiryhmien johtohenkilöt – terroristien koulutusorganisaatiot tai sellaiset valtiolliset kohteet, jotka liittyvät terrorismi tukemiseen. Uhkan ja toiminnan kohteen pienetessä, samalla kun toiminta siirtyy vieraan valtion tai liittokunnan asevoimista ei-valtiollisiin toimijoihin, myös sotilaallisen voimankäytön menetelmät muuttuvat. Tosin tämä muutos tukee jo 1990-luvulla esiin nousutta trendiä, joka painottaa kehittyneen sotateknologian merkitystä. Sellaiset välineet, joilla kyetään reagoimaan nopeasti ja tuhovaikutusta rajaten, tulevat yhä tärkeämmiksi. Samalla myös modernit tiedustelujärjestelmät korostuvat.

Syyskuun yhdenentoista päivän terrori-iskut Yhdysvalloissa nostivat jo 1990-luvulla esiin nousseen terrorismin muodostaman uhkan merkitystä läntisissä uhka-arvioissa. Samalla perinteinen keskustelu epäsymmetrisistä uhkista ja epäsymmetrisistä sodankäyntitavoista sai uusia tulkintoja. Yhdysvalloissa esitettiin ajatuksia siitä, että koska kukaan ei pysty haastamaan USA:ta sotilaallisesti perinteisin menetelmin, olisi potentiaalisen vastustajien ainoa käytännön mahdollisuus toimia epäkonventionaalisen sodankäynnin menetelmillä – mm. terrorismia käyttäen³⁰. Yhdysvaltojen sotilaallisen ylivoiman on arvioitu kasvaneen kylmän sodan jälkeisellä ajalla, kun sotilaallisen voiman indikaattorit ovat siirtyneet ydinaseista ja raskaista maavoimien yhtymistä sodankäynnin vallankumouksen mahdollistamiin teknisesti kehittyneempiin asejärjestelmiin ja niitä hyödyntäviin joukkoihin. Terrori-iskut ovat osaltaan asettaneet optimistisimmat käsitykset sodankäynnin vallankumouksen mahdollistamasta sotilaallisesta ylivoimasta kyseenalaisiksi: kaikki eivät pyri sodankäynnin vallankumouksen aikaansaamiseen. Epäsymmetriset strategiat ja toimintamenetelmät tarjoavatkin yhden mahdollisuuden informaatioyhteiskuntien sodankäynnin vallankumoukseen nojaavan sodankäyntitavan neutraloimiseen.

Mitä enemmän terrorismin vastainen sota vaikuttaa läntisiin sotakäsityksiin, sitä enemmän sodan ja rauhan välinen käsitteellinen raja sumenee. Jo nyt humanitaariset interventiot, rauhanoperaatiot, rauhanpakottaminen, muut sotilasoperaatiot kuin sota ovat tehneet sodan ja rauhan erottamisen entistä haastavammaksi. Levitessään Yhdysvalloista muualle länsimaihin ja mahdollisesti myös laajemminkin, terrorismin vastainen sota sumentaa myös perinteisen sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapintaa. Tähän 21. vuosisadan ensimmäiseen sotaan osallistuvat sekä asevoimien sotilaat, että sisäisen turvallisuuden eri organisaatiot. Voidaankin sanoa, että 1990-luvulla asevoimien sisällä korostunut puolustushaarojen välinen yhteistoiminta

(joint) on 2000-luvun alussa saanut rinnalleen turvallisuusviranomaisten välisen yhteistoiminnan (inter-agency) korostamisen. Molempien ohessa monikansalliset operaatiot näyttävät säilyttävän tärkeän asemansa. Onhan yksi globaalin aikakauden tiedustelutoiminnan kulmakivistä laaja tietojenvaihto eri viranomaisten ja eri maiden tiedusteluorganisaatioiden kesken.

LÄNTISET SOTAKÄSITYKSET KYLMÄN SODAN JÄLKEEN

Yhdysvallat oli kylmän sodan johtava länsimainen toimija. Ainoastaan sillä oli kyky kehittää ja ylläpitää sellainen sotilaallinen pelote- ja toimintakyky, joka katsottiin tarpeelliseksi Neuvostoliiton muodostamaa uhkaa vastaan. Kylmän sodan päätyttyä Yhdysvaltojen johtoasema on kasvanut entisestään. Sillä ei ole ainoatakaan tasavertaista kilpailijaa. Ei ole myöskään yhtään sellaista toimijaa, jonka voisi realistisesti arvioida haastavan Yhdysvaltojen sotilaallisen johtoaseman lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä. Sotakokemukset ovat viimeisen noin puolentoista vuosikymmen aikana osoittaneet Yhdysvaltojen ylivoimaisen kyvyn voiman projisoinnissa. Toisaalta on hyvä pitää mielessä myös Yhdysvaltojen asevoimien rajallinen kyky – kaikesta teknologiapanostuksesta huolimatta. Tämä rajallisuus on käynyt selkeästi ilmi vuonna 2003 käynnistetyssä Irakin sodassa. Vaikka laajamittaiset sotilasoperaatiot julistettiin päättyneiksi jo alle kahden kuukauden kuluttua hyökkäyksen alkamisesta, on Yhdysvalloilla ollut todellisia ongelmia joukkojen rotatoinnissa Irakissa ja operaation poliittisen tuen ylläpitämisessä kansallisella, mutta erityisesti kansainvälisellä tasolla.

Yhdysvaltojen ylivoimainen kyky sotilaalliseen toimintaan globaalisti perustuu laajalti sen pitkäaikaiseen globaaliin rooliin. Olihan kansainvälinen järjestelmä kauttaaltaan sen intressipiirissä koko kylmän sodan ajan. Kylmän sodan päättymisen seurauksena Yhdysvaltojen asema muodostui aiempaa selkeämmin johtoasemaksi Neuvostoliiton hajottua ja Venäjän kamppailtua suurvalta-asemansa säilyttämisestä. Vaikka kylmän sodan jälkeinen aika ei suoranaisesti olekaan ollut yksinapainen, on tämän päivän kansainvälisessä järjestelmässä vain yksi sellainen toimija, jolla on sekä halu että keinot globaaliin poliittiseen, sotilaalliseen ja taloudelliseen toimintaan – Yhdysvallat.

Ei olekaan sattumaa, että kylmän sodan päättymisen jälkeen Yhdysvaltojen rooli globaalina ja läntisenä johtovaltiona on korostunut. Sillä on muita paremmat mahdollisuudet olla vaikuttamassa kansainvälisen politiikan agendaan. Lisäksi, Yhdysvaltojen käyttäessä vuosittain sotilasmenoihinsa noin 40 % koko maailman sotilasmenoista, on sillä muita paremmat mahdollisuudet määrittää yhteistyössä tapahtuvien sotilasoperaatioiden

peruslinjaukset. Kehittämällä voimakkaasti asevoimien käytössä olevia teknologioita ja niihin liittyviä sodankäynnin käsitteitä, Yhdysvallat kykenee omalla toiminnallaan määrittämään sen kanssa yhteistyöhön pyrkivien valtioiden toimintamahdollisuuksien rajat. Erityisesti länsimaiden pyrkimys laajamittaiseen sotilaalliseen yhteistoimintaan uusien uhkien vaikutusten minimoimiseksi on edesauttanut Yhdysvaltakeskeistä sodan ja sotilaallisen voiman uudelleenmäärittelyä.

Kylmän sodan päättyessä ja kansainvälisen järjestelmän kaksinapaisen uhka-asetelman purkautuessa päädyttiin monissa länsimaissa kansallisten asevoimien supistuksiin ja sotilasmeneihin liittyvien määrärahojen leikkauksiin. Samanaikaisesti vuoden 1991 Persianlahden sota näyttäytyi eräänlaisena mallisotana kylmän sodan jälkeisellä ajalla. Se vahvisti ajatuksia miesvahvuuksien pienentämisestä ja kehittyneen informaatioteknologian hyödyntämisestä sodan päämäärän saavuttamiseksi. Vaikka itse Persianlahden sota oli perusluonteeltaan varsin perinteinen sota, vedettiin siitä oppeja tulevaisuuden sotien hallitsemiseksi. Erityisesti Yhdysvalloissa haettiin kylmän sodan jälkeisen ajan sodankäynnin visioita Persianlahdelta, ja sodankäynnin vallankumous oli näistä visioista merkittävin. Muutamassa vuodessa se integroitiin Yhdysvaltojen puolustusstrategiaan ja myöhemmin se on levinnyt myös muihin länsimaihin – ei tosin yhtä selkeästi ja voimakkaasti kuin USA:n tapauksessa. Tämä sodankäynnin vallankumouksen maltillinen leviäminen läpi teollistuneen maailman on varsin luonnollista, ottaen huomioon muiden kuin Yhdysvaltojen rajalliset globaalit strategiset intressit ja erityisesti Euroopassa esiintynyt vähäinen halu panostaa sotilasmeneihin.

Siinä missä sodankäynnin vallankumous on vaikuttanut läntisiin käsityksiin asevoimasta sodankäynnin välineenä, uusien sotien vaikutusten minimointi ja näiden sotien puhkeamisen estäminen ovat osaltaan vaikuttaneet läntisen sodankäynnin syihin. 1990-luvulla käytiin laajaa kansainvälistä debattia oikeudesta ja velvollisuudesta humanitaarisiin väliintuloihin inhimillisen kärsimyksen estämiseksi ja laajamittaisten ihmisoikeusloukkausten vaikutusten rajoittamiseksi. Vaikka humanitaaristen interventoiden kylmän sodan jälkeinen lyhyt historia on osoittautunut parhaimmillaankin pseudo-humanitaariseksi ja kansalliset edut huomioon ottavaksi toiminnaksi, nousi 1990-luvulla esiin useita sellaisia tilanteita, joissa sotilaallinen voimankäyttö humanitaarisiksi koetuissa tehtävissä vaikutti perustellulta.

Valtioiden välisten sotien käydessä entistä harvinaisemmiksi – ainakin suhteutettuna sotien kokonaismäärään – ei-valtiollisten sotijaosapuolten merkitys on lisääntynyt. Sotaherrat joukkoineen, klaanit, terroristiorganisaatiot, etniset ryhmät ja jopa rikollisliigat toimeenpanevat sellaisia fyysisen väkivallan käytön muotoja, jotka on käsitteellistetty sodaksi. Myös

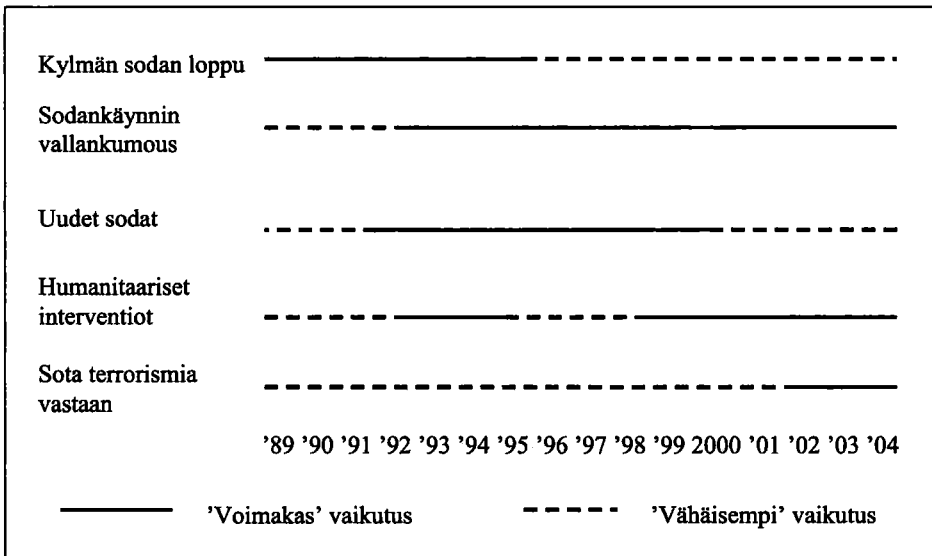
sodankäynnin yksityistäminen (privatisation of war) siirtämällä perinteisiä asevoimien tehtäviä yksityisille sotilas- ja turvallisuusalan yrityksille on lisääntynyt merkittävästi kylmän sodan jälkeisellä ajalla³¹. Siinä, missä haavoissa valtioissa uudet toimijat ovat nousseet sodankäynnin osapuoliksi valtiokoneiston ollessa kykenemätön ylläpitämään asevoiman organisoimisen monopolia, on sodankäynnin legitimi ulkoistaminen jatkunut kehittyneissä länsimaissa jo yli vuosikymmenen.

Terrorismin vastainen sota on viimeisen noin kolmen vuoden ajan hallinnut Yhdysvaltalaisen strategisen ajattelun kenttää. Sillä on ollut myös laajempia kansainvälisen politiikan käytännön vaikutuksia koko kansainväliseen järjestelmää. Erityisesti terrorismin vastaisen sodan puitteissa käydyt taistelut Afganistanissa ja Irakissa ovat johtaneet kymmenien valtioiden tarpeeseen määrittellä asemansa tässä uudessa globaalissa sodassa. Sota terrorismia vastaan ei kuitenkaan ole sotaa perinteisessä mielessä. Se on pikemminkin yksi kylmän sodan jälkeisen ajan kansainvälisen politiikan ja kansainvälisen järjestelmän määrittely-yritys. Tämä määrittely on tehty pääasiassa Yhdysvalloissa, ja sen puitteissa asevoimille on annettu tärkeä osa terrorismin vastaisten toimien kokonaisuudessa. Vaikka Euroopassa terrorismi on nostettu uhkakuvien kärkeen³², on siellä terrorismin vastainen toiminta – ainakin toistaiseksi – pääasiassa muiden toimijoiden kuin asevoimien tehtävänä. Kuitenkin, kuten Euroopan Unionin uusi turvallisuusstrategia toteaa:

”Globalisaation aikakaudella kaukaiset uhkat saattavat olla yhtä suuri huolenaihe kuin lähellä olevat. Ensimmäinen puolustuslinja on usein ulkomailla. Uudet uhkat ovat dynaamisia. Konfliktin ehkäisyä ja uhkien torjumista ei voi aloittaa liian aikaisin. ... Puolustukseen on ohjattava enemmän resursseja ja niitä on käytettävä tehokkaammin, jotta saataisiin aikaan joustavammat ja liikuteltavat joukot uusien uhkien käsittelyyn. ... Voimavarojen lisäämisessä eri aloilla on otettava huomioon operaatioiden laajempi kirjo. Siihen voisivat kuulua yhdessä toteutettavat aseistariisuntaoperaatiot, tuki kolmansille maille terrorismin torjunnassa ja turvallisuussektorin uudistamisessa.”³³

Myös sotilasliitto Naton viidennen artiklan aktivoiminen syyskuun 11. päivän terrori-iskujen jälkeen³⁴ osoitti osaltaan eurooppalaisten valmiuden terrorismin vastaiseen toimintaan myös sotilaallisia välineitä käyttäen. Toki yhteisen puolustuksen artiklan käyttöönotto oli osaltaan poliittisen tuen osoitus Yhdysvalloille samalla, kun muut Naton jäsenmaat totesivat terroristihyökkäyksen Yhdysvalloissa olleen hyökkäys kaikkia sotilasliiton jäsenmaita vastaan.

Kuvassa 1 esitetään merkittävimmin kylmän sodan jälkeisellä ajalla läntiseen sodan kuvaan liittyviä poliittis-strategisen tason tekijöitä. Ne eivät sellaisenaan anna yksiselitteistä vastausta siitä, onko olemassa yksi yhdenmukainen läntisen sodan kuva ja minkälainen se mahdollisesti olisi. Pikemminkin kuvassa esitetyt tekijät muodostavat analyttisen kokonaisuuden niistä sodan käsittämiseen liittyvistä asiakokonaisuuksista, joita tutkimalla läntisen sodan tarkempi empiirinen analyysi on mahdollinen. Samalla tekijöistä muodostuvat eräänlaiset sodan määrittelyyn liittyvät kansainvälisen toiminnan puitteet kylmän sodan jälkeisenä aikana. Yleisesti hyväksytyt käsitykset sodan olemuksesta, uhkakuvista ja asevoimien kehittämisspyrkimyksistä ovat syntyneet pääosin kyseisten poliittis-strategisten tekijöiden muodostaman kokonaisuuden piirissä. Voidaankin ajatella, että kylmän sodan päättymisen yhteydessä alkanut uuden – kylmän sodan jälkeisen – aikakauden määrittely on ollut osaltaan myös eräänlaista taistelua sodan käsitteestä uudessa vallitsevassa kansainvälisessä järjestelmässä. Tämä käsitteellinen taistelu on ollut vain osittain päämäärätietoista sodan uudelleenmäärittelyä. Esimerkkinä päämäärätietoisesta sodan uudelleen määrittelyn yrityksestä käy hyvin yhdysvaltalainen sodankäynnin vallankumouksen käsite. Osittain tämä taistelu sotaan liittyvistä käsityksistä on kummunnut tapahtuneista käytännöistä. Reagoiessaan kansainvälisen politiikan tapahtumiin valtiot ja muut toimijat joko vahvistavat aiemmin hyväksytyjä sotaan liittyviä kä-

Kuva 1. Läntisiin sotakäsityksiin vaikuttavia poliittis-strategisia tekijöitä kylmän sodan jälkeisellä ajalla.

sityksiä tai osaltaan saattavat ne kyseenalaisiksi. Esimerkiksi kylmän sodan aikana vahvasti konsolidoitunut interventiokiellon ja suvereniteettiperiaatteen korostaminen on kyseenalaistettu 1990-luvulla tehtyjen lukuisten sotaa muistuttavien interventioiden välityksellä.

Vaikka Yhdysvaltojen rooli läntisten sotakäsitysten muokkaamisessa ja uudelleen määrittämisessä on ollut voimakas, ei se, eikä mikään muukaan yksittäinen toimija ole kyennyt sanelemaan yleisesti hyväksytyjä sotaan liittyviä käsitteellisiä tekijöitä. On myös syytä huomata, ettei sodan mahdollinen uudelleen määrittely tapahdu puhtaalta pöydältä, vaan vakiintuneiden ja usein itsestäänselvyyskinä pidettyjen käsitteellisten tekijöiden vallitessa. Noin neljänkymmenen vuoden aikana kumuloituneet ja vakiintuneet kylmän sodan ajan sotakäsitykset muodostavatkin varsin koherentin ja sitkeän käsitteellisen rakennelman, jonka kyseenalaistaminen ja muuttuminen nostattaa vääjäämättä käsitteellistä muutosvastarintaa. Uudet käsitteelliset tekijät nousevat esiin ja vahvistuvat ainoastaan käytännön toimien kautta. Mikäli riittävää kriittistä massaa ei uusien sotaan liittyvien käsitysten taustalle synny, toisintuu vanha – lähinnä kylmän sodan ajalta peritty – sodan kuva.

Siirtymä yksiselitteisestä kylmän sodan ajan toimintalogiikasta hajanaisempaan kylmän sodan jälkeiseen kansainväliseen järjestelmään on heijastunut läntisessä sodan kuvassa. Tämä jaettu sotakäsitysten muutos heijastuu selvimmin sodan ja rauhan välisen rajapinnan sumentumisena. Tämän sodan ja rauhan välisen harmaan alueen levittäytyminen on ilmentynyt mm. sellaisten käsitteiden kuin rauhaanpakottaminen, rauhanoperaatiot, humanitaariset interventiot ja kriisinhallintaoperaatiot yleistymisellä. Sodan käsitteeseen liittyvät perinteiset moraaliset ja kansainvälisen oikeuden kysymykset on osittain sivuutettu suorittamalla legitiimeiksi koettuja operaatioita tilanteissa, joissa intervention suorittavan osapuolen välittömät kansalliset intressit eivät tällaista väliintuloa edellyttäisi.

Toinen läntiseen sodan kuvaan kytkeytyvä kylmän sodan jälkeisen ajan muutos liittyy sotakäsityksen näkökulman laajentamiseen valtiotason ulkopuolelle. Tämä on manifestoitunut neljällä tavalla. Ensinnäkin, monet uusista asevoiman käyttöön liittyvistä uhkista liittyvät ei-valtiollisiin toimijoihin kuten rikollisryhmiin, terroristeihin ja muihin aseistettuihin ryhmittymiin. Toiseksi, terrorismia vastaan on julistettu sota, jonka seurauksena satoja miljardeja euroja on kulunut asevoimien toimintaan koko kansainvälisen järjestelmän puitteissa. Kolmanneksi, aseellista voimaa on käytetty inhimillisen kärsimyksen ja laajamittaisten ihmisoikeusloukkausten estämiseksi. Ja neljänneksi, valtiot ovat yhä enenevässä määrin yksityistäneet aseellisen voiman käyttöön liittyviä käytännön toimenpiteitä joukkojen vartiointi- ja huoltotehtävistä aina varsinaisiin taistelutehtäviin asti.

Kolmas läntisen sodan kuvan muutostekijä liittyy asevoimien tehtäviin, kokoonpanoihin ja varustamiseen. Uusien sotien luonteesta johtuen, on nopean toiminnan merkitys korostunut kylmän sodan jälkeisellä ajalla. Nopean voiman projisoinnin lisäksi myös toimintakyky oman alueen ulkopuolella on ollut korostetusti esillä. Tämä on yhteydessä kansainvälisen vakauden ylläpitotehtävien merkityksen korostumiseen. Toiminnan painopisteen siirtymässä kauemmas omalta alueelta ja nopean toiminnan merkityksen lisääntyminen ovat osaltaan johtaneet pienempien ja tehokkaampien asevoimien kehittämiseen. Myös kehittyneen informaatioteknologian mahdollistamat ase- ja johtamisjärjestelmät sekä pyrkimykset kustannustehokkaaseen asevoimien käyttöön ovat tukeneet pienempien ja nopealiikkeisten joukkojen kehittämistä.

Käsitteenä läntinen sodan kuva on varsin epätarkka. Se perustuu pikeminkin samansuuntaisiin poliittis-strategisiin näkemyksiin uusista uhkista, sodan luonteesta ja asevoimien tehtävistä kuin yksityiskohtaisiin puolustusratkaisuihin tai -oppeihin, joita on kansallisesti formuloitu niin kylmän sodan aikana, kuin tänäkin päivänä. Epätarkkuuksistaan tai laaja-alaisuudestaan huolimatta, tai juuri johtuen näistä ominaisuuksista, läntinen sodan kuva on mielekäs käsite pyrittäessä strategisen tason analyysiin kylmän sodan jälkeisen sodan tutkimuksessa. Tämän poliittis-strategisen lähestymisen lisäksi tarvitaan sodan tutkimusta ainakin teknisestä, taisteluteknisestä ja taktis-operatiivisesta näkökulmasta.

Kapteeni Jyri Raitasalo palvelee Maanpuolustuskorkeakoulun tieteellisessä jatkokoulutusohjelmassa tutkijaupseerina Strategian laitoksella. Raitasalo valmistelee väitöskirjaa aiheesta "Constructing War and Military Power after the Cold War" Helsingin Yliopiston valtio-opin laitokselle.

LÄHTEET:

- An Agenda for Peace – Preventive Diplomacy, Peacemaking and Peace-keeping (1992). Report of the Secretary-General pursuant to the statement adopted by the Summit Meeting of the Security Council on 31 January 1992. A/47/277-S/24111, 17 June 1992. www.un.org/Docs/SG/agpeace.html / 26.5.2004
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Donald Rumsfeld (2002). www.defenselink.mil/execsec/adr2002/index.htm / 11.7.2003
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, William Cohen (1998). www.defenselink.mil/execsec/adr98/index.html / 30.9.2004
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, William Cohen (1997), Department of Defense, April 1997. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, William J. Perry (1995), Department of Defense, February 1995. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Les Aspin (1994), Department of Defense, January 1994. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Dick Cheney (1992), Department of Defense, February 1992. Washington: U.S. Government Printing Office.
- Blalock, Hubert (1989) *Power and Conflict – Toward a General Theory*, Newbury Park: Sage Publications.
- Bush, George W. (2001a) Address Before a Joint Session of the Congress on the United States Response to the Terrorist Attacks of September 11, September 20, 2001. Weekly Compilation of Presidential Documents 2001, s. 1347-1351. www.gpoaccess.gov/wcomp/index.html / 3.5.2004
- Bush, George W. (2001b) The President's News Conference, October 11, 2001. Weekly Compilation of Presidential Documents 2001, s. 1454-1462. www.gpoaccess.gov/wcomp/index.html / 3.5.2004
- Bush, George W. (1999) A Period of Consequences, Speech at the Citadel, September 23, 1999. www.citadel.edu/pao/addresses/pres_bush.html / 7.11.2003
- Bush, George H. (1990) Address Before a Joint Session of the Congress on the Persian Gulf Crisis and the Federal Budget Deficit, September 11, 1990. www.bushlibrary.tamu.edu/papers/1990/90091101.htm / 24.9.2003
- von Clausewitz, Carl (1989) [1976] *On War*, Princeton: Princeton University Press.
- von Clausewitz, Carl (1998) *Sodankäynnistä*, Helsinki: Art House.
- Cline, Ray (1980) *World Power Trends and U.S. Foreign Policy for the 1980s*, Boulder: Westview Press.
- van Creveld, Martin (1991) *The Transformation of War*, New York: Free Press.
- DiPrizio, Robert (2002) *Armed Humanitarians - U.S. Interventions from Northern Iraq to Kosovo*, Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Franzen, Henning-A. (2002) *Proper War And War In reality – The Changing Concept Of War*, IFS Info 6/02, Oslo: Norwegian Institute For Defence Studies.
- Hall, Stuart (1999) *Identiteetti*, Tampere: Vastapaino.
- Jablonsky (1994) *US Military Doctrine and the Revolution in Military Affairs, Parameters*,

- autumn 1994, pp. 18-36. <http://carlisle-www.army.mil/usawc/Parameters/1994/jablonsk.htm> / 22.10.2003
- Kaldor, Mary (2001) *Beyond Militarism, Arms Races and Arms Control*, Essay prepared for the Nobel Peace Prize Centennial Symposium, 6-8 December 2001. www.ssrc.org/sept11/essays/kaldor.htm / 11.6.2004
- Kaldor, Mary (1999) *New & Old Wars – Organized Violence in a Global Era*, Cambridge: Polity Press.
- Kegley, Charles (1999) *Towards a New Cold War: Ethics and Force in the 21st Century*, Luento Helsingin Yliopistolla 17.5.1999.
- Morgenthau, Hans (1962) *Politics Among Nations – The Struggle for Power and Peace*, New York: Alfred Knopf.
- A National Security Strategy for a New Century* (1998), October 1998, Washington: The White House.
- A National Security Strategy for a New Century* (1997), May 1997, Washington: The White House.
- The National Security Strategy of the United States of America* (2002), September 2002, Washington: The White House.
- Nato Press release (2002) *Prague summit Declaration – Issued by the Heads of State and Government Participating in the Meeting of the North Atlantic Council in Prague on 21 November 2002*, Press Release (2002) 127, November 2002. www.nato.int/docu/pr/2002/p02-127e.htm / 28.11.2003
- Nato Press release (2001) *Statement by the North Atlantic Council*, Press Release (2001) 124, 12 September 2001. www.nato.int/docu/pr/2001/p01-124e.htm / 31.8.2004
- Naumann, Klaus (1999) *Transcript of Press Conference, NATO Headquarters*, 4 May 1999. www.nato.int/docu/speech/1999/s990504c.htm / 14.1.2004
- NSC-68 (1950) *United States Objectives and Programs for National Security – A Report to the President Pursuant to the President's Directive of January 31, 1950*. www.mtholyoke.edu/acad/intrel/nsc-68/nsc68/ / 10.3.2000
- Private Military Companies: Options for regulation 2001-02* (2002), Green Paper ordered by the House of Commons, London: The Stationary Office. www.fco.gov.uk/Files/kfile/mercenaries,0.pdf / 31.8.2004
- Quadrennial Defense Review Report* (1997), Department of Defense, May 1997. www.defenselink.mil/pubs/qdr/ / 14.3.2003.
- Raitasalo, Jyri (2004) *Kamppailu sodasta – sota kylmän sodan jälkeen*, *Sotataloustietoutta VIII*, Helsinki: Sotataloudellinen Seura ry. s. 18-40.
- Raitasalo, Jyri (2002) *Sotilaallinen voima ja strategia kylmän sodan jälkeen*, *Ilmatorjunnan vuosikirja 2002-2003*, N:o 18, Tuusula: Ilmatorjuntaupseeriyhdistys ry, s.12-31.
- Raitasalo, Jyri ja Sipilä, Joonas (2004a) *Sodan määrittelystä – käsitykset sodasta sodankäynnin taustalla*, *Maanpuolustuskorkeakoulun Strategian laitoksen julkaisusarja 4*, N:o 18, Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu.
- Raitasalo, Jyri ja Sipilä, Joonas (2004b) *Reconstructing War after the Cold War*, *Comparative Strategy* vol. 23, no. 3, s. 239-261.
- Rapoport, Anatol (1968) *Editor's Introduction* teoksessa von Clausewitz, Carl *On War [1832]*, London: Penguin Books.
- Singer, Peter (2004) *Should Humanitarians Use Private Military Services?*, *Humanitarian*

Affairs Review, Summer 2004, s. 14-17. www.brookings.org/views/articles/fellows/singer20040628.pdf / 31.8.2004

SIRPI Yearbook 2002 – Armaments, Disarmament and International Security (2002), Solna: Stockholm International Peace Research Institute

Turvallisempi Eurooppa Oikeudenmukaisemmassa Maailmassa – Euroopan Unionin

Turvallisuusstrategia (2003), Document proposed by Javier Solana and adopted by the Heads of State and Government at the European Council in Brussels on 12 December 2003.

Waltz, Kenneth (1979) Theory of International Politics, New York: McGraw-Hill.

VIITTEET

- ¹ Tämä artikkeli perustuu esitelmäni III sotatieteiden päivillä strategian jaostossa Helsingissä 16.4.2004. Olen käsitellyt läntistä sodan kuvaa aikaisemmissa kirjoituksissa seuraavasti: Raitasalo (2002); Raitasalo (2004a). Lisäksi yhteisartikkelit Joonas Sipilän kanssa ovat käsitelleet läntistä sodan kuvaa: Raitasalo ja Sipilä (2004a); Raitasalo ja Sipilä (2004b).
- ² Länsi ei tarkoita tässä yhteydessä maantieteellistä kokonaisuutta, vaan on kehittyneitä teollisuusmaita kuvaava yleisnimitys. Pohjois-Amerikan ja Euroopan lisäksi Japani ja Australia ovat tässä mielessä osa länttä. Tarkemmin lännen määritelmästä, ks. esim. Hall (1999), s. 77-84.
- ³ Ks. esim. Morgenthau (1962), s. 38 ”All history shows that nations active in international politics are continuously preparing for, actively involved in, or recovering from organized violence in the form of war.”; Waltz (1979), s. 103-128.
- ⁴ Ks. van Creveld (1991), s. 225.
- ⁵ Franzen (2002). Ks. myös Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Les Aspin (1994), s. 5 ”During the Cold War, American military planning was dominated by the need to confront numerically superior Soviet forces in Europe, the Far East, and Southwest Asia.”
- ⁶ Ks. Rapoport (1968).
- ⁷ Clausewitz (1998), s. 27.
- ⁸ Ks. Clausewitz (1998), s. 61 ”Kaikki sodassa on hyvin yksinkertaista, mutta yksinkertaisinkin on vaikeaa. Vaikeudet kasaantuvat ja aiheuttavat kitkaa, josta kenelläkään sotakokemusta vailla olevalla ei ole todenmukaista mielikuvaa.”
- ⁹ Vuonna 1950 hyväksytystä Yhdysvaltojen Kansallisen Turvallisuusneuvoston dokumentista NSC-68 voi helposti lukea kylmän sodan ajan viholliskuvien luonteen. Ks. NSC-68 (1950). Kyseinen asiakirja oli hyväksymisensä aikoihin – juuri ennen Korean sotaa – salainen, mutta sen on julistettu julkiseksi jälkeenpäin.
- ¹⁰ Ks. esim. Cline (1980); Blalock (1989).
- ¹¹ Ks. esim. Bush (1990).
- ¹² Tässä yhteydessä kylmän sodan päättymisen ajoittaminen tiettyyn tapahtumaan tai vuoteen ei ole olennaista. Jo vuonna 1990 oli ajatus kylmän sodan päättymisestä laajasti esillä kansainvälisen järjestelmän puitteissa ja viimeistään Neuvostoliiton hajotessa v. 1991 voidaan ajatuksen kylmän sodan päättymisestä levinneen koko kansainväliseen järjestelmään.
- ¹³ Jablonsky (1994). (Alkuperäislähde: James Blackwell ja Michael Mazarr ja Don Sni-

- der, *The Gulf War: Military Lessons Learned*. Washington: CSIS, July 1991), s. 21.). Vastaavasti Yhdysvaltojen puolustusministeri Dick Cheney totesi vuoden 1992 alussa, että ”Persianlahden sota osoitti maailmalle, kuinka sotatekninen vallankumous muuttaa sodankäynnin luonnetta.” Ks. *Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Dick Cheney* (1992), s. 6.
- ¹⁴ *Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, William J. Perry* (1995), osa IV. On huomioitava, että sodankäynnin vallankumousta oli tutkittu Yhdysvaltojen Puolustusministeriössä ja Asevoimissa jo ennen Persianlahden sotaa vuonna 1991.
- ¹⁵ *Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, William Cohen* (1997), luku 8.
- ¹⁶ *Quadrennial Defense Review Report* (1997), osa III.
- ¹⁷ Bush (1999) (käännös JR).
- ¹⁸ Ks. esim. *National Security Strategy for a New Century* (1998), s. 23 ”...we must transform our forces by exploiting the Revolution in Military Affairs.”
- ¹⁹ Naton transformaatio julistettiin alkaneeksi Prahan huippukokouksessa marraskuussa 2002. Ks. esim. *Nato Press release* (2002).
- ²⁰ Ks. esim. Naumann (1999).
- ²¹ Kaldor (1999); Kaldor (2001).
- ²² Ks. *An Agenda for Peace – Preventive Diplomacy, peacemaking and Peace-keeping* (1992).
- ²³ Ks. esim. DiPrizio (2002).
- ²⁴ On huomioitava, että 1991 Persianlahden sodassa käytettyjä täsmäpommeja oli käytetty jo Vietnamissa. Kaiken kaikkiaan 1990-luvun asejärjestelmät olivat pääasiassa 1970- ja 1980-lukujen tuotteita.
- ²⁵ Esim. Kegley (1999).
- ²⁶ Bush (2001a), s. 1348 (käännös JR).
- ²⁷ Bush (2001b), s. 1457 (käännös JR).
- ²⁸ Ks. esim. *SIRPI Yearbook 2002 – Armaments, Disarmament and International Security* (2002), s. 239 ”The US-led war in Afghanistan, initiated on 7 October 2001, opened a new era for combating terrorism because of its heavy reliance on military force.”
- ²⁹ Voidaan myös sanoa, että molemmat taistelut ovat vielä käynnissä. Ko. maiden turvallisuustilanne on huono, eikä väliaikaisilla hallintokoneistoilla ole vielä merkittävää asemaa käytännön politiikassa.
- ³⁰ Ks. esim. *Annual Report to the President and Congress by Secretary of Defense, Donald Rumsfeld* (2002), s. 11; *A National Security Strategy for a New Century* (1997), s. 12.
- ³¹ Yhdysvaltojen Puolustusministeriö solmi vuosina 1994-2002 yli 300 sopimusta yksityisten sotilas- ja turvallisuusalan yritysten kanssa, joiden arvon on arvioitu olevan yli 300 miljardia US-dollaria. Ks. Singer (2004). Ks. myös *Private Military Companies: Options for regulation* (2002), s. 4 ”States and international organisations are turning to the private sector as a cost effective way of procuring services which would once have been the exclusive preserve of the military. It is British government policy for example to outsource certain tasks that in earlier days would have been undertaken by the armed forces. The demand for private military services is likely to increase.”; Vastaavasti esimerkiksi keväällä 2004 arvioitiin Irakissa olevan noin 20 000 yksityistä sotilas- ja turvallisuusalan toimijaa.

³² Ks. esim Turvallisempi Eurooppa Oikeudenmukaisemmassa Maailmassa – Euroopan Unionin Turvallisuusstrategia (2003), s. 7.

³³ Sama, s. 12, 20-21.

³⁴ Nato Press Release (2001).

Abstract

BATTLE OVER WAR –THE ROLE OF THE UNITED STATES IN THE WESTERN DEFINITIONS OF WAR AFTER THE COLD WAR

Jyri Raitasalo, Capt.

The traditional - and prevailing - way to evaluate war is to conceptualise it as a universal and objective condition of the anarchical international system. While war as a general "phenomenon" has existed for centuries and millennia, its political and other practical manifestations have always been context-bound. Analysis of war thus needs to contextualise a particular war in its historical setting in order to arrive at meaningful conclusions. This article contextualises war in the post-Cold War era through the lenses of western states.

During the Cold War a rather stable and coherent shared understanding of war developed and matured throughout the international system, and particularly in the west. The shared western understanding of war was based on the accentuation of mass and terrain - large-scale mechanised armed forces fighting decisive battles on a demarcated battlefield. This view of conventional war matured during several decades of nuclear deterrence. With the celebrated end of the Cold War this "natural" and widely "accepted" understanding of war became challenged. New wars, humanitarian interventions, the Revolution in Military Affairs, the privatisation of war and other war related discourses of the post-Cold War era have redirected the sedimented Cold War era understanding of war. The latest challenge to the Cold War era shared understanding of war has been cast in the form of "War on Terror", declared by the George W. Bush Administration shortly after the terrorist attacks on the eastern coast of the United States on September 11th 2001.

There are at least three different levels where the change from the Cold War era to the post-Cold War era can be noted. First, the number and character of *threats* that necessitate preparations for war have multiplied. More and more non-state actors have been conceptualised as threats that may be countered with physical violence. Terrorism particularly has become the primary non-state threat that affects contemporary and future warfare. Second, concerning the shared conceptualisations of the *nature of war*, the objectives sought with warfare have diversified. Particularly, the humanitarian use of armed force was debated and carried out to an unprecedented degree during the 1990s. In addition, the distinction between "war" and "peace" has become more blurred than was the case during the Cold War. Some "new" western modes of war - e.g. humanitarian interventions, Peace Support Operations, peace

enforcement - are carried out on the grey zone between war and peace. Third, concerning the missions, organisation, and procurement of *armed forces*, the western trend has been toward rapid deployability, smaller professional units, high-tech weaponry, and interoperability in out-of-area missions.

In analysing shared western understandings of war, the role of the United States has been dominant, although not determinative. Especially the Revolution in Military Affairs and the War on Terror have been purposeful projects to describe the nature of contemporary and future war. While other western states have not totally "accepted" these discourses as they have been presented by the US, it is reasonable to say that these two discourses have been the most influential US-promulgated visions of the post-Cold War era warfare.

Captain Jyri Raitasalo serves in the National Defence College's Scientific Post-graduate research Programme at the Department of Strategic and Defence Studies. He is writing his PhD-thesis titled "Constructing War and Military Power after the Cold War" for the University of Helsinki.